

2. Бахтин В. Русские старожилы Польши [Електронний ресурс] / В. Бахтин. – Режим доступу: <http://www.russia.internetdsl.pl/statya1.pdf>
3. Кабузан В.М. Заселение Новороссии в XVIII – I пол. XIX века (1719-1858 гг.) / В.М.Кабузан. – М. : Наука, 1976.
4. Полное собрание законов Российской империи – Собрание 1-е. – СПб.: 1830.
5. Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, ф. ІХ, спр. 1904.
6. Василь Пірко. Українська лінія / В.Пірко // Донецький вісник наукового товариства ім. Шевченка. Історія. – Т. 18. – Донецьк, 2007. – 288 с.

Півень А.В.

кандидат історичних наук,

Генеральний директор «Стеклолюкс-Ужгород» ТМ Нобілекс

ВИЗНАННЯ ПОЛЬЩЕЮ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН (1992–1997 РР.)

Після визнання нашої незалежності настав час для тісної співпраці обох сторін і вже на початку січня 1992 р. відбувся перший візит Міністра оборони України генерала К. Морозова. Згодом відбувся перший польський офіційний візит.

18–19 травня 1992 р. у Республіці Польща перебував з офіційним візитом тодішній президент України Леонід Кравчук. Після урочистої церемонії зустрічі Президента України у Бельведерському палаці – резиденції президента Польщі – почалися офіційні переговори Леха Валенси і Леоніда Кравчука. Одним з наслідків цього візиту стало підписання Леонідом Кравчуком та Лехом Валенсою договору між Україною і Польщею про добросусідство, дружні відносини і співробітництво. Крім цього керівники відповідних відомств підписали ряд угод та інших документів, які регулювали різні аспекти двостороннього співробітництва. Йдеться про взаємодію у сприянні розвитку сільського господарства і транспорту, про розширення зв'язків у сфері науки, освіти і культури про прикордонні переходи.

Під час перебування у Варшаві Президент України прийняв у своїй резиденції голову ради міністрів Польщі Яна Ольшевського. У ході розмови основну увагу було звернено на поглиблення відносин між обома державами. При цьому підкреслювалось, що потрібно вести пошуки нових форм співробітництва. Обговорювалися конкретні питання в галузі економіки, торгівельно-економічного обміну, культури. Прем'єр Польщі запропонував проводити регулярні консультації і допомогу зі свого боку при здійсненні

економічних перетворень в Україні. Порушувалися також питання про полегшення громадянам двох країн можливостей для перетину польсько-українського кордону, розвитку транскордонного співробітництва, а також про обмін культурними цінностями, які становлять національне надбання своїх народів [3].

З ініціативи пана Леха Валенси утворився Консультативний Комітет президентів України і Польщі. Українська сторона підтримала заснування цього комітету, вважаючи його ланкою швидкого реагування на події, проблеми та ситуації, що потребують негайного вирішення та спрямування [6, с. 5].

Таким чином, підписання документів між відповідними відомствами та міністерствами вказувало на зростання та поглиблення двосторонніх українсько-польських відносин. Буквально через рік з моменту підписання Договору у лютому 1993 року до Києва прибула делегація на чолі з міністром закордонних справ К. Скубішевським, міністром національної оборони РП Я. Онишкевичем і прем'єром уряду Г. Сухоцькою [1, с. 17]. У ході робочого візиту у Києві була підписана угода між міністерством оборони України та міністерством національної оборони Республіки Польща про військове співробітництво.

24–26 травня 1993 року на запрошення Президента України Л. Кравчука в Україну з офіційним візитом прибув Президент РП Л. Валенса. Під час візиту Л. Валенси відбулися його зустрічі і переговори з президентом України, Головою Верховної Ради України І.С. Плющем, Прем'єр-міністром України Л.Д. Кучмою, міністрами українського уряду. Відбулися окремі переговори міністрів закордонних справ України А.М. Зленка і Республіки Польща К. Скубішевського.

У ході переговорів, що проходили у відвертій і конструктивній обстановці, відбувся обмін думками з широкого кола політичних, економічних і соціальних питань, що становлять взаємний інтерес, питань регіонального співробітництва, а також двосторонніх відносин. Президент України і Президент Республіки Польща із задоволенням констатували динамічність розвитку і поглиблення українсько-польських відносин [5, с. 3].

Сторони інформували одна одну про політичну та економічну ситуацію в обох країнах. Також було підтверджено готовність сприяти подальшому інтенсивному розвитку відносин між Україною і Республікою Польща згідно з договором про добросусідство, дружні відносини і співробітництво, підписаним у травні 1992 року у Варшаві.

Під час візиту було підписано ряд двосторонніх українсько-польських документів, зокрема угоду між Україною і Республікою Польща про правову допомогу з цивільних і кримінальних справ, угоду між урядом України і урядом Республіки Польща про міжнаціональне співробітництво, угоду між урядом України і урядом Республіки Польща про передачу осіб, які нелегально

перетнули кордон, та угоду між урядом України і урядом Республіки Польща про оперативне оповіщення про ядерні аварії, обмін інформацією на ядерних установках та науковому співробітництву у галузі ядерної безпеки і радіаційного захисту.

Сторони активно підтримали ініціативи, що служать зміцненню європейського співробітництва та інтеграції безпеки та стабільності. З цією метою Україна та Польща висловили готовність співпрацювати в міжнародних організаціях. Сторони будуть проводити консультації на рівні відповідних структурних підрозділів міністрів закордонних справ для більш детального ознайомлення та обговорення ініціативи Президента України щодо створення зони стабільності та безпеки в регіоні Центральної та Східної Європи.

Польська сторона висловила підтримку розширенню участі України в програмах та робочих групах Центрально – Європейської ініціативи. Розглядаючи питання регіонального транскордонного співробітництва представники обох сторін констатували, що Карпатський Єврорегіон становить важливу складову співпраці у цій частині Європи. Вони підтримали своє прагнення до зміцнення багатостороннього співробітництва прикордонних регіонів. Президенти підтвердили, що економічне, торгівельне і науково-технічне українсько-польське співробітництво є необхідною метою обох країн. Сторони об'єктивно оцінили рішення українсько-польської міжурядової змішаної комісії з питань економічного та торгівельного співробітництва, спрямовані на створення ефективних і стабільних умов співпраці в цій важливій сфері [7, С. 41].

Прем'єр-міністри підкреслили необхідність поглиблення контактів між Україною і Польщею у таких галузях національного господарства, як машинобудування, військово-промисловий комплекс, важка промисловість, агропромисловий комплекс, транспорт, зв'язок, фармацевтика, забезпечення енергоносіями. Своє відображення ці рішення знайшли у протоколі робочої зустрічі, який було підписано Є. Марчуком та Ю. Олексою після завершення переговорів та пленарного засідання офіційних делегацій України та Польщі.

У ході робочої зустрічі обговорювалися також важливі питання міжнародного співробітництва. Польською стороною підкреслювалося, зокрема, що Україна може розраховувати на всіляку підтримку у своєму прагненні інтегруватися у міжнародні політичні та фінансово-економічні структури. За підсумками переговорів було підписано також Угоду щодо співробітництва у митних справах між митними комітетами двох країн [2, с. 3].

Етапним кроком у розвитку українсько-польських відносин став візит до Польщі Президента України Л. Кравчука 25-26 червня 1996р. в ході якого українсько-польські двосторонні відносини вийшли на рівень стратегічного партнерства. Питання, які розглядалися у ході зустрічі, торкалися Європейської безпеки, регіонального співробітництва, розвитку двосторонніх відносин. Президенти підписали угоду про безвізовий туризм, що викликало критику з

боку Європейського Союзу, члени якого стверджували, що ця угода відкриє кордон ЄС державі, яка не є членом Союзу.

До сьогоднішнього дня зміна влади та посадових осіб не впливають на двосторонні відносини між Україною та Республікою Польща. Це говорить про важливість українсько-польських стосунків, про те, що українське керівництво бачить у Польщі своєрідний «місток» у Європу, приклад зразкового втілення реформ в національній економіці, збройних силах. На початку жовтня 1996 року Голова Ради міністрів Польщі Влодзімеж Цімошевич відвідав Київ. Під час перебування у Києві В. Цімошевича його прийняв Президент України Леонід Кучма. Учасники зустрічі відзначили помітне поживлення взаємного товарообігу, обговорили перспективу економічних і соціальних зв'язків, торкнулися принципів співробітництва на регіональному рівні в контексті загальноєвропейської безпеки.

На цій же зустрічі сторони домовилися приступити до підготовки спільної наукової конференції за участю вчених – істориків України та Польщі. Такого роду заходи дають можливість спільно обговорювати різні моменти історичного минулого польського і українського народів. Польська делегація також взяла участь у церемонії відкриття Генерального Консульства Республіки Польщі в Харкові.

Черговим важливим етапом у розвитку двосторонніх відносин став візит А. Квасневського в Україну (20-22 травня 1997 р.). Напередодні цього візиту у Києві провів чергове засідання Консультаційний Комітет Президентів України та Республіки Польща. За його результатами було прийнято спільне Комюніке, в якому підкреслено необхідність більш тісного співробітництва в питаннях входження двох країн в європейські політичні та економічні структури. Головним підсумком візиту стало підписання спільної заяви «До порозуміння і єднання» (21 травня 1997 р.). Ця декларація мала на меті покласти край психологічним упередженням, які ще існують серед чималої частини населення обох країн. У декларації, зокрема, підкреслювалося, що «на порозі ХХІ століття пам'ятаймо про минуле, але думаймо про майбутнє». У підписаному документі обидва Президенти висловили бажання «бачити Україну і Польщу в об'єднаній Європі» [4, с. 18].

Нагальною проблемою двосторонніх відносин на той момент було зміцнення добросусідських відносин, підтримання і розвиток взаємо-корисного співробітництва. Цей мотив присутній також в українсько-польській спільній заяві, основна мета якої – утвердження ідеї українсько-польського порозуміння і єднання.

Література

1. Глібов В. Гордун Д. Українсько-польські взаємини в пострадянський період Політика і час. – 1997. – № 5–6. – С. 17.

2. Громовський К. Українсько–польські відносини на етапі становлення // Голос України. – 1992. – 24 травня. – С. 3.
3. Договір між Україною і Республікою Польщею про добросусідство, дружні відносини і співробітництво // Політика і час. – 1992. – № 7–8. – С. 9–13; Постанова Верховної Ради України «Про ратифікацію Договору між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво». (17 вересня 1992 р.).
4. Кіндрат К., Трохимчук С. Українсько–польські стосунки на зламі тисячоліть. – Львів, 2002. – С. 18.
5. Комюніке про візит в Україну Президента Республіки Польща Леха Валенси // Урядовий кур'єр. – 1993. – 27 травня. – С. 3.
6. Україна на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів. – Київ: Юрінком. 1998. – С. 5
7. Федунь О. Роль Польщі у реалізації європейського вибору України. Львів, 2001. – 125 с.

Проценко В.В.

*аспірант кафедри давньої та нової історії України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

АГІТАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ОСВІТЯНСЬКОЇ ПРОФСПІЛКИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ ДО РАД У 1920-Х РР.

Діяльність освітянської профспілки в УСРР у суспільно-політичному житті країни у 1920-х рр. ототожнювалася з громадською роботою освітян, їх участю у державних компаніях. Одним із напрямків громадської роботи була агітаційно-пропагандистська робота освітянської профспілки під час виборів та перевиборів рад.

Дана проблематика на сучасному етапі розроблено досить фрагментарно. Науковці основну увагу зосереджують на комплексному аналізі процесів трансформації радянського суспільства. Наголос у дослідженнях робиться на методах впливу радянської влади на пересічних громадян, на запровадженні радянської ідеології в побуті.

Однак комуністична реальність не відповідала комуністичним гаслам. Основними джерелами виборчого права в УСРР у 1920-х рр. були Конституції УСРР 1919 р. та 1929 р., положення, інструкції про вибори до органів влади [1]. Відповідно до Конституції УСРР 1919 р. органами радянської влади на місцях, вважалися: «Ради Робітничих, Селянських та Червоноармійських депутатів (міські та сільські), обрані ними Виконавчі Комітети, з'їзди Рад (губерніальні,